

Intervju med en kyrkoherde i en församling i Stockholms innerstad, 31/10-2025

Jag träffar en kyrkoherde som arbetar i en församling i Stockholms innerstad för en intervju där hen får frågan om varför man bör vara medlem i Svenska kyrkan.

Kyrkoherden nämner att man bör vara medlem i Svenska kyrkan om man har en evangelisk-luthersk tro och är bosatt i Sverige. Svenska kyrkan är den största lutherska kyrkan i landet och är demokratiskt styrd, vilket hen ser som något mycket positivt. I lagen slås fast att Svenska kyrkan ska vara evangeliskt luthersk och öppen för alla. Anders Bäckström, professor emeritus i religionssociologi vid Uppsala Universitet använder detta som underlag för sina analyser i boken ”Sedd, men osedd, om folkkyrkans paradoxala närvaro inför 2020-talet”. I boken presenteras att Svenska kyrkan som folkkyrka är sedd som en institution för majoriteten av befolkningen vid viktiga tillfällen i livet. Samtidigt är den osedd som en faktor i kulturlivet och som en aktör för tillit.

Kyrkoherden lyfter vidare fram Svenska kyrkans omfattande diakonala arbete. Genom medlemskap bidrar man till stöd för utsatta personer, men också till att bevara det arkitektoniska och kulturella arvet. Antje Jackelen, tidigare ärkebiskop, beskriver kyrkans relation till den moderna offentligheten. Hon skriver att en tydligare profilering av det diakonala arbetet har vuxit fram som en följd av förändrade samhällsliga behov, där diakonins område har blivit mer professionaliserat.

Kyrkobyggnader ägs i huvudsak av församlingarna, medan endast ett fåtal är statliga. En medlemsstudie från 2010 visar att hjälp till utsatta, arbete med barn och unga, skapande av gemenskap, arbete med äldre samt vård av kyrkobyggnader är prioriterade områden, utöver de kyrkliga handlingarna.

Vidare poängteras det i intervjun att medlemskap även innebär stöd till kulturverksamhet i form av musik, körsång och annan verksamhet för barn, unga och äldre. Bäckström framhåller att få är medvetna om att Svenska kyrkan är en av landets största kulturproducenter. Kyrkoherden nämner att medlemmarnas stöd gör det möjligt att hålla regelbundna gudstjänster. Alla församlingar firar gudstjänst varje söndag och dessa är öppna för alla, oavsett medlemskap. Det är dock medlemmarna som möjliggör att kyrkan har resurser till att hålla gudstjänst med präst, musiker och vaktmästare. Man kan besöka vilken kyrka som helst i Sverige för att delta i gudstjänst eller konserter, men kyrkoherden betonar att huvudskälet till medlemskap bör vara att gudstjänster kan firas kontinuerligt. Gudstjänster är en central del av kyrkans uppdrag och regleras i Kyrkohandboken, del 1, tillsammans med anvisningar för högmässa, dop, konfirmation, vigsel, begravning och sjukkommunion. Dokumentet säkerställer att alla församlingar följer samma ordning.

Kyrkoherden menar att medlemskap i Svenska kyrkan innebär ett stöd till både gudstjänstliv och kultur. Samtidigt förväntar sig många också att kyrkan ska finnas tillgänglig även för dem som inte är medlemmar, särskilt vid kris, katastrof eller krig. Vid sådana tillfällen förlitar sig många på att kyrkan finns där. Utan medlemmar finns dock ingen kyrka. Många förväntar sig även att kyrkan ska finnas där på ett personligt plan, exempelvis vid sjukdom, dödsfall eller andra livskriser. För att detta ska vara möjligt krävs medlemmar, personal och en organisation som bygger på frivilligt engagemang. I en befolkningsundersökning från 2012 ansåg 83 procent att kyrkan bör organisera hjälpinsatser vid missväxt och naturkatastrofer. Undersökningen visar även en hög tilltro till Svenska kyrkan som välfärdsaktör och som bärare av grundläggande värden som medmänsklighet. Undersökningen visar samtidigt att även om medlemsantalet är högt är andelen aktiva medlemmar låg, omkring 7,2 procent. Utifrån kyrkoherdens resonemang och i studien som gjordes framgår att många stöttar Svenska kyrkan och dess verksamhet ekonomiskt, men att färre aktivt deltar i gudstjänster, kultur och gemenskap.

En stor andel deltar dock fortfarande i någon av kyrkans riter, såsom konfirmation, vigsel och begravning. Det är inom dessa sammanhang som Bäckström menar att kyrkan fungerar som en välfärdsorganisation som träder in vid livets stora övergångar – vid födelse, åldrande och död. Detta knyter an till kyrkoherdens beskrivning av de förväntningar som finns på kyrkan vid kris och i människors personliga liv. Majoritetskyrkan fyller därmed en viktig välfärdsfunktion genom samhörighet och tillit. Det är dock inget som inte ska tas för givet. Medlemsantalet har minskat kraftigt de senaste åren sedan kyrkan skiljdes från staten år 2000 och år 2026 övergår Svenska kyrkan till att bli en minoritetskyrka för första gången på 500 år. Trots att medlemsantalet ökar är skälet att fler lämnar kyrkan och färre än hälften av Sveriges befolkning är medlemmar. Enligt biskop för Skara stift- Ulrica Fritzon är det inte mängden medlemmar som är avgörande. Det är kyrkans trovärdighet och kärleksbudskap som är det centrala. Det går dock inte att undgå att fundera över de utmaningar kyrkan ställs inför i en tid av förändring.